

Regelbunden tillsyn i Björkängsskolan och Hållnäs skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Tierps kommun från den 16 juni till den 15 oktober 2009 och besökt Björkängsskolan och Hållnäs skola den 15 och 16 september 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 25 februari 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen, Björkängsskolan och Hållnäs skola, dels den information som samlats in under besöket. I skolorna intervjuades rektorn, biträdande rektor, lärare, annan personal, elever och föräldrar. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Tabell 1: Antal elever på Björkängsskolan och Hållnäs skola

Björkängsskolan	Antal elever
Förskoleklass	20
Grundskola	104

2 (18)

Hållnäs skola	Antal elever
Förskoleklass	8
Grundskola	57

Källa: Tierps kommun

Björkängsskolan och Hållnäs skola är båda F–6 skolor och de ingår i rektorsområde 4 i Tierps kommuns nordöstra del. Upptagningsområdet för bägge skolorna är geografiskt sett stort och nästan samtliga elever åker skolskjuts till och från skolan.

Björkängsskolan, som ligger i Karlholmsbruk, är uppdelad i två spår, Björken och Ängen. Eleverna i varje spår är indelade i åldersblandade klasser från årskurs 1 till årskurs 6. Hållnäs skola ligger i Edvalla och har tre ålderblandade klasser som bildar ett spår. Förskoleklasserna på båda skolorna har egna grupper. Varje enhet leds av arbetslagsledare som träffar skolledningen regelbundet. Det finns en samverkansgrupp som träffas en gång per månad.

I rektors ansvarsområde ingår ytterligare en skola som är en F–9 skola och ligger i Skärplinge.

Det finns ett elevhälsoteam som till största del av tiden finns i rektorsområde 4. I teamet ingår en specialpedagog och en psykolog som också har kurativa uppdrag. Elevhälsoteamets personal hör till ett annat produktionsområde än skolorna, Resurscentrum för barn. Skolsköterska är anställd centralt i kommunen.

Grundskolorna i Tierps kommun deltar i försöksverksamhet med utbildning utan timplan.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Björkängsskolan och Hållnäs skola	Riket	Björkängsskolan och Hållnäs skola	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	92	85	85	87
	Matematik	76	72	67	73
	Svenska	76	71	85	72
	Svenska som andraspråk	..	56	..	61

Källa: Uppgifter från skolorna. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 4 för 2007 exkluderade på grund av stora bortfall.

.. = Uppgift kan ej visas, då resultatuppgiften baseras på färre än 10 individer.

Kommentar och bedömning:

Tabellen visar skolornas sammanlagda resultat. Resultaten från de nationella proven i engelska och matematik är lägre 2008 än 2007. Resultatet i svenska är däremot högre 2008. Av eleverna når inte 30 procent kravnivån i matematik och 15 procent av eleverna når inte kravnivån för svenska och engelska i årskurs 5. Vid intervjun med lärarna framkommer att de inte är medvetna om de låga resultaten på de nationella proven utan upplever att de flesta eleverna från Björkängsskolan och Hållnäs skola når målen i årskurs 5. Lärarna på de båda skolorna samverkar inte om bedömningen i de nationella proven i årskurs 5.

Det finns en sammanställning över elevernas måluppfyllelse i de övriga ämnena på Hållnäs skola och där kan utläsas att eleverna har 100 procent måluppfyllelse i alla ämnen utom svenska, engelska och matematik. Ingen av skolorna redovisar om det finns några skillnader mellan flickors och pojkars resultat och de gör inte heller någon analys av resultaten.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att följa upp elevernas kunskapsresultat så att sambanden mellan förutsättningarna, det pedagogiska arbetet samt måluppfyllelsen analyseras. Det är viktigt att skolorna utvecklar ett systematiskt kvalitetsarbete med fokus på resultatutvecklingen för att få till stånd en förbättring. Ytterligare åtgärder behövs för att alla elever ska ges förutsättningar att nå lägst målen för utbildningen. Eftersom Björkängsskolan inte gör någon uppföljning av i vilken mån eleverna når målen att uppnå i samtliga ämnen i årskurs 5 kan Skolinspektionen inte bedöma måluppfyllelse avseende kunskapsresultaten. Se vidare 3.4.1.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I 2 kap. 6 § grundskoleförordningen och i 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94), 2.7 bedömning och betyg står det att för varje ämne finns en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot, och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret. Läraren ska utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Enligt lärarna finns det endast krav från rektor att engelska, matematik och svenska ska följas upp och utvärderas. Uppföljning och utvärdering av andra ämnen efterfrågas inte enligt lärarna. I det fall en elev har problem eller av olika orsaker inte når kraven i något av de övriga ämnena meddelar lärarna detta i samband med utvecklingssamtalet. Genom införandet av ett digitalt system för att redovisa resultat ska elever och målsmän på ett överskådligt sätt kunna följa kunskapsutvecklingen men systemet är ännu under utveckling. Enligt lärare, elever och ledning är kvaliteten på hur lärarna beskriver kunskapsutvecklingen skiftande. Enligt skolans kvalitetsredovisning är det svårt att mäta resultat för

elevernas utveckling av grundläggande kunskaper och färdigheter.

Skolinspektionen bedömer att skolan, inte i tillräcklig utsträckning och fortlöpande, följer upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav. Lärarnas uppföljning och utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling är en förutsättning för att rektorn ska kunna följa upp och utvärdera skolans samlade resultat. Se vidare 3.4.1.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Vid utvecklingssamtalet ska läraren enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Den individuella utvecklingsplanen kan även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

I Björkängsskolan och Hållnäs skola använder lärarna ett digitaliserat program för att dokumentera elevernas kunskapsutveckling och ge skriftliga omdömen. Systemet är fortfarande under uppbyggnad. Inspektörerna har tagit del av utdrag av individuella utvecklingsplaner. I förskoleklassen och årskurserna 1–6 har personalen enats om en gemensam mall. Programmet används av både lärare, elever och föräldrar och det är ett underlag för utvecklingssamtal. Under utvecklingssamtalet diskuteras målen och läraren skriver in dem digitalt. I den individuella utvecklingsplanen tas alla ämnen upp. De mål som anges är inte alltid mål som är relevanta för bedömning av måluppfyllelse, utan målen handlar snarare om saker som eleven ska göra än förståelse för vad och varför. Det är inte i så stor utsträckning en beskrivning av måluppfyllelsen i respektive ämne

mot de nationella målen. De individuella utvecklingsplanerna saknar också sammanfattning om vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Inspektörerna kan inte se att de individuella studieplanerna är ett redskap i det dagliga arbetet på skolorna. Eleverna uppger att de inte går in på webbplatsen särskilt ofta och de är således inte uppdaterade på det som skrivs. De vet inte vad som står i deras individuella utvecklingsplaner.

Skolinspektionen bedömer att skolornas individuella utvecklingsplaner inte är utformade i enlighet med förordningarnas krav.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I Lpo 94 anges att mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Strävansmålen i läroplanen beskriver exempelvis att skolan ska sträva efter att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära, och att varje elev utvecklar sitt eget sätt att lära.

Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges bl.a. de mål som undervisningen ska sträva mot. Enligt

kursplanerna i grundskolan uttrycker *Mål att sträva mot* den inriktning undervisningen ska ha när det gäller att utveckla elevernas kunskaper. De tydliggör därmed de kunskapskvaliteter som är väsentliga i ämnet. Dessa mål utgör det främsta underlaget för planeringen av undervisningen och sätter inte någon gräns för elevens kunskapsutveckling.

Vid intervjuer med lärare framkommer att de tycker att kursplanernas uppnåendemål utgör grunden för undervisningens planering. Vid elevintervjuer framkommer att eleverna inte känner till vilka strävansmål i kursplanerna de arbetar mot i varje ämne. Däremot förekommer det att lärarna kommunicerar målen i några ämnen. Enligt eleverna varierar arbetssätten men i flera ämnen, gör alla elever oftast samma saker och på samma sätt. Arbetet styrs då av läromedlen. Vid inspektörernas lektionsbesök syns exempel på strävansmål i klassrummen och i loggböcker. Eleverna visar dock vid förfrågan att de inte är införstådda med detta.

Skolinspektionen bedömer att läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot inte i tillräcklig omfattning anger riktningen för skolornas utbildning.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 4 kap. 2 § skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Enligt avsnitt 1 i Lpo 94 ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan.

Enligt avsnitt 2.3 i Lpo 94 ska läraren se till att alla elever oavsett kön och social och kulturell bakgrund får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

I några klasser har läraren i viss mån anpassat planeringen efter elevernas mognad och hur långt de kommit i sin utveckling, annars ser planeringarna i stort sett lika ut för alla elever i en och samma årskurs. Eleverna uppger att de kan påverka innehållet i undervisningen i viss mån och även hur de vill redovisa sina arbeten. Målen är inte kända för eleverna och det gäller både i Björkängsskolan och i Hållnäs skola. Eleverna är inte heller medvetna om målen för ut-

bildningen och inspektörerna ser inte att målen är tydliggjorda i det dagliga arbetet. Lärarna har oftast planerat arbetsområdet där det finns ett visst utrymme för eleverna att välja t.ex. landskap och djur. Eleverna på Hållnäs skola har egna "dagböcker" som är en beskrivning av hur veckan har varit och vad eleven har gjort. Den innehåller inte någon utvärdering av veckans arbete.

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte i tillräcklig utsträckning arbetar med att tydliggöra målen för utbildningen för eleverna. Eleverna har inte heller tillräckligt inflytande över sitt lärande.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt Lpo 94 avsnitt 2.2 ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Vidare ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande. Enligt avsnittet 2.8 ansvarar rektorn för att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

Lärarna samverkar inom sina arbetslag på skolan med fokus huvudsakligen på enskilda elevers behov av stöd och möjligheter att nå målen för utbildningen och inte i så stor utsträckning på samverkan mellan ämnen. Det innebär att ämnesövergripande temaarbeten endast i liten utsträckning integreras i undervisningen. Det framkommer i intervjuer med lärare och elevhälsoteam att det saknas en röd tråd i elevernas lärande i de båda skolorna. Det brister i samstämmighet bland lärarna och de har olika förväntningar om vilka kunskaper eleverna utifrån läroplan och kursplaner bör utveckla. Samverkan mellan skolorna när det gäller progression i elevernas lärande förekommer mycket sparsamt. Elever, personal och rektor påtalar att det finns en gräns mellan de två spåren på Björk-ängsskolan och de två arbetslagen samverkar inte. På Hållnäs skola fungerar samarbetet inom det enda arbetslag som finns på skolan.

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte utvecklat samverkan inom och mellan verksamheterna i tillräcklig utsträckning för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt Lpo 94, avsnitt 1, ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Enligt Lpo 94, avsnitt 2.2, ska läraren utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Vid inspektörernas lektionsbesök och vid samtal med elever framkommer att eleverna arbetar med i stort sett samma uppgifter under lektionen och under samma tid. Ibland bestämmer de själva i vilken ordning de vill göra färdigt sina arbeten. Vid elevintervjuerna framkommer att undervisningen oftast styrs av läromedel. Läromedlet, exempelvis matematikboken, är i sig uppdelad efter olika svårighetsgrad. Lärarna kan inte beskriva för inspektörerna hur de utgår från varje elevs förutsättningar och behov i undervisningen vid planering av undervisningen. Inte heller kan lärarna beskriva hur de utnyttjar möjligheterna att använda timplanen flexibelt för att underlätta t.ex. för de elever som behöver mer tid för att nå kunskapsmålen. Anpassningen består mest av att hjälp och stöd ges till dem som inte hänger med eller att eleverna får läxor. Enligt lärarna har eleverna möjlighet att läsa ämnen med högre respektive lägre årskurser om så behövs.

10 (18)

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte i tillräcklig utsträckning anpassar undervisningen till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 5 kap. 1 § grundskoleförordningen ska rektorn se till att en elevs behov av särskilda stödåtgärder utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

De åtgärdsprogram som inspektörerna har tagit del av har inte föregåtts av en utredning och beskriver inte elevens behov eller åtgärder som skolan kan vidta för att underlätta för eleven att nå målen. Ofta beskrivs egenskaper hos eleven och åtgärderna riktas mot eleven och föräldrarna. Åtgärdsprogram skrivs i huvudsak i ämnena svenska, engelska och matematik.

Skolinspektionen bedömer att skolorna inte upprättar åtgärdsprogram som uppfyller förordningens krav. Upprättandet av åtgärdsprogram föregås inte heller av utredning av elevens behov. Se Skolverkets allmänna råd (SKOLF 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever upphörde att gälla den 1 januari 2009. Efter den 1 januari 2009 finns bestämmelserna i stället i två lagar, dels i 14 a kap. skollagen angående kränkande behandling, dels i diskrimineringslagen (2008:567) angående diskriminering. Diskrimineringsombudsmannen (DO) ansvarar för tillsynen av diskrimineringslagen.

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom varje särskild verksamhet och varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som man avse att påbörja eller genomföra under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling bör planen innehålla de slutsatser som kan dras av kartläggningarna om situationer i verk-

samheten.

Barnen eller eleverna vid en verksamhet för vilken planen gäller ska enligt 2 § förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling medverka vid upprättandet, uppföljningen och översynen av den årliga planen mot kränkande behandling. Utformningen och omfattningen av barnen eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Det bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete på Björkängsskolan och på Hållnäs skola. Det framkommer under intervjuer med både elever och personal att skolan upplevs som en trygg miljö att vara i. Det finns en likabehandlingsplan som upprättas för hela rektorsområdet och som också innehåller en plan för kränkande behandling. Det saknas en plan för varje verksamhet. Planen är inte heller lokalt utformad och beskriver inte respektive verksamhets situation utifrån kartläggning av dessa. Därför saknas även åtgärder som ska vidtas efter att kartläggning har gjorts på varje skola.

Skolinspektionen bedömer att skolorna saknar en plan mot kränkande behandling som uppfyller de krav som ställs på en sådan plan och Skolinspektionen vill påpeka vikten av att kartlägga platser där kränkningar kan uppstå.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 2 kap. 19 § grundskoleförordningen anges det i timplanen ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i (nybörjarspråk). Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Enligt 2 kap. 20 § grundskoleförordningen ska styrelsen erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser. Björkängsskolan och Hållnäs skola anordnar aktiviteter efter elevernas och lärarnas önskemål en eller ett par tillfällen per läsår. Vid intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna en eller ett par dagar per läsår har temadagar då eleverna, kan välja mellan exempelvis att laga mat, baka, måla, bada och ha slöjd eller datateknik. Eleverna känner inte till att det finns något som kallas för elevens val och vad det ska innehålla. De ges inte möjlighet till att fördjupa och bredda sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolinspektionen bedömer att eleverna inte erbjuds elevens val enligt förordningens krav vilket måste åtgärdas. Skolorna måste ge eleverna tydlig information om när de har elevens val.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I 2 kap. 3 § skollagen framgår att kommuner och landsting är skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

Vid organiseringen av undervisningen vid skolan utnyttjas inte alltid lärarnas utbildning när de fördelas på klasser och undervisningsgrupper. Skolan har valt ett klassläraresystem vilket innebär att lärare undervisar i ämnen där de saknar ämneskompetens. Exempel på detta är att lärare med inriktning enbart mot svenska och samhällsorienterande ämnen undervisar i matematik och naturorienterande ämnen. Detta trots att lärare med rätt ämneskompetens finns att tillgå vid skolorna. Lärarna framhåller att det finns elever som har svårigheter med att möta flera lärare och menar att detta är ett argument för att man har ett klassläraresystem.

Skolinspektionen bedömer att skolorna, i betydlig del av undervisningen, inte använder lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver, trots att förutsättningar för detta finns. Detta måste åtgärdas.

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 2 § första stycket skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Rektor ansvarar tillsammans med biträdande rektor för mer än 110 personal fördelade på förskolor och skolor på tre orter. Rektor och lärarna på både Björk-ängsskolan och Hållnäs skola säger i intervjuerna att rektor sällan hinner vara på skolorna och lärarna uppfattar därför att rektor inte kan vara helt förtrogen med den dagliga verksamheten. Lärare och stödteam säger att rektor informerar sig om elever i behov av särskilt stöd. Det framkommer att rektor för pedagogiska samtal med lärarna. Lärarna och även stödteamet anser att lärarna får ta stort ansvar för att driva den pedagogiska utvecklingen och den dagliga verksamheten vid respektive skola. Se vidare i kommunrapport.

Skolinspektionen bedömer att rektor inte i tillräcklig utsträckning håller sig förtrogen med det dagliga arbetet vid skolorna.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt avsnitt 1 i Lpo 94 måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället. Rektorn har enligt avsnitt 2.8 i Lpo 94 det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. I kommunen används olika externa kvalitetssäkringsmetoder och i årskurs 2 genomförs den så kallade PQS (pedagogisk kvalitet i skolan). Arbetslagen följer till viss del upp och utvärderar undervisningen utifrån skolplanens mål angående bland annat normer och värden och elevvård. Arbetslagen sammanställer detta i en redovisning, som används då rektorn skriver områdets kvalitetsredovisning. Det framkommer vid intervjuer med lärare och rektor att olika tester och prov används för uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling. Uppföljning av måluppfyllelsen sker på individnivå i årskurs 3 och 5 i engelska, matematik och svenska. Utvärderingen av resultaten på skolnivå är bristfällig. Resultaten har inte analyserats och skolan saknar en samlad bild av elevernas kunskapsresultat i andra ämnen än i engelska, matematik och svenska. Sammanställning av resultaten i andra ämnen än engelska, matematik och svenska redovisas inte i skolans kvalitetsredovisning. Vid tillsynstillfället är följaktligen kunskapen om elevernas kunskapsresultat i skolan inte utgångspunkt för skolans kvalitetsarbete. Skolinspektionen bedömer att Björkängsskolan och Hållnäs skola inte utvecklat sitt systematiska kvalitetsarbete så att sambanden mellan förutsättningarna, det pedagogiska arbetet samt måluppfyllelsen analyserats.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska bl.a. varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet och varje kommunalt bedrivet fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Enligt 2 § samma förordning ska arbetet med kvalitetsredovisning främja skolornas kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Vidare ska enligt 4 § samma förordning elever, lärare och övriga personal medverka i utarbetandet och elevernas föräldrar ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner enligt 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567) och planer mot kränkandebehandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen (1985:1100) redovisas. Det upprättas inte en kvalitetsredovisning på varje skola utan en sammanställning för hela rektorsområdet finns. I kvalitetsredovisningen finns en samlad resultatsammanställning av de nationella ämnesproven i årskurs 5 i de olika skolorna. Arbetslagen dokumenterar skolans egna utvecklingsområden samt politiska prioriterade mål i skolplanen i en årlig arbetsplan. Det pågår ett kvalitetsarbete som dokumenteras i kvalitetsredovisningen. Lärarna arbetar med och stämmer av arbetsplanen under året. Det saknas däremot en samlad bild av skolans resultat i samtliga ämnen i årskurs 5 och följaktligen kontinuerliga analyser av dessa. Vid tillsynstillfället är kunskapen om skolans resultat inte utgångspunkt för skolans kvalitetsarbete. Lärare och elever uppger vid samtal att de inte är delaktiga i framtagandet av kvalitetsredovisningen. Det saknas även uppföljning och utvärdering av åtgärder som genomförts enligt likabehandlingsplanen och plan för kränkande behandling. Skolinspektionen bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

18 (18)

2009-11-25 Göteborg

Karin Yllö-Werner

Kjell Ahlgren